

HELG

Flinke til å skjule syk

Papegøyer er en gruppe fugler som ikke er helt uvanlige å holde som selskapsdyr i Norge. Dyrlegene deler noen tips om disse fuglene.

De store papegøyene lever 40–60 år, og de små 8–25 år. Ønsker man seg en papegøye, må man være klar over at det er et livslangt vennskap.

Papegøyer er sosiale dyr, som i det fri lever i par eller grupper. Dette må man ta hensyn til for at de skal trives og holde seg friske. Ideelt sett bør de derfor ha selskap av en artsfrende fra de er unge. De store papegøyene er det likevel ganske vanlig å holde alene. Da må man være klar over at man selv må ta rollen som venn for fuglen. Dette krever mye sosialisering hver eneste dag. Siden fuglen vil knytte seg veldig til denne personen, er sjalusi et vanlig problem.

De lager mye lyd

Man bør lære seg måter å aktivisere og stimulere fuglen, og lære den opp til å for eksempel komme og sette seg på kommando. En tam og dressert fugl er lettere å håndtere når det blir nødvendig, og da blir den også mindre stresset.

Papegøyer lager generelt mye lyd, noe man bør tenke over i forhold til både seg selv og eventuelle naboer.

For å trives må disse fuglene ha mulighet for å fly fritt utenfor volieren daglig. Volieren må være så stor at korteste vegg er minst dobbelt så bredt som fuglens vingespenn. Fuglene liker også å klatre, så god takhøyde er bra.

Fuglen bør som tommelfingerregel ha tilgang på UV lys og bades eller dusjes i rent vann daglig.

Skjuler sykdom godt

De ulike papegøyeartene er tilpasset ulik kost, og dette må man sette seg inn i. De fleste bør ha fri tilgang på mat, helst på litt ulike steder, så de må jobbe litt med å skaffe seg den.

Siden papegøyer skjuler godt dersom de blir syke, kan det være veldig vanskelig å oppdage sykdom før den er langt fremskredet.

Et av de aller tidligste tegnene på sykdom er et ørlite vekttap. Vi dyrleger vil helst inn med behandling i en såp tidlig fase av sykdommen som mulig. Da er det nemlig mye lettere å snu.

Vi anbefaler derfor å veie papegøyen

OVER: Hyasintaraens operasjon er over.

FOTO: AGDER DYREKLINIKK

INTRAVENØS: Fuglen får intravenøs behandling etter operasjonen.

FOTO: AGDER DYREKLINIKK

KAN BLI GAMLE: Små papegøyer kan bli opp til 25 år, og store opp til 60. Denne blåpannede amazon-papegøyen er en av de store. Men det kan

dom

være vanskelig å se om fugler er syke.

FOTO: NTB SCANPIX

Veterinær Solvejg Knagenhjelm og veterinær Camilla Lilleholt

regelmessig ved hjelp av en egen sittepinne på digital vekt. Det er viktig at den veies på samme tid på døgnet. Vekten noteres, og benyttes som referanse. En voksen fugl bør veies en gang i uken. Ved et vekttap på bare 3 prosent må fuglen undersøkes for sykdom. En vekt er et mye mer nøyaktig mål enn å kjenne på fuglens brystbein og brystmuskulatur. Det benyttes som et grovere mål, når man ikke har annen referanse å gå etter.

Andre vanlige symptomer på sykdom er endret oppførsel. Det kan være at fuglen blir mindre aktiv og nysgjerrig, lager mindre lyder, søker mindre oppmerksomhet eller sover mer. Det er vanlig av papegøyer sover mye med støtte på bare ett bein. Plutselig kan fuglen begynne å sove mye, og med støtte på begge bein. Eier kan også merke nedsatt appetitt, endring i fjærdrakt eller brusing av fjær. Man kan også legge merke til kniping med øyne, tungpust eller vipping med stjerten. Utfloed fra nebbet eller øyne eller endret konsistens på avføring er også et sykdomstegn.

Dårlig matlyst

Vi ser dessverre at fugler som kommer til oss ofte er kommet veldig langt i sykdomsutviklingen. Spesielt dette med vektnedgang kan være vanskelig å få med seg dersom man ikke har et system for registrering.

Hyasintaraen på bildet kom inn fordi eier hadde oppdaget at den hadde dårlig matlyst og var slapp. Nøtter utgjør en stor del av kosten til disse fuglene i naturen, og fuglen kjennetegnes blant an-

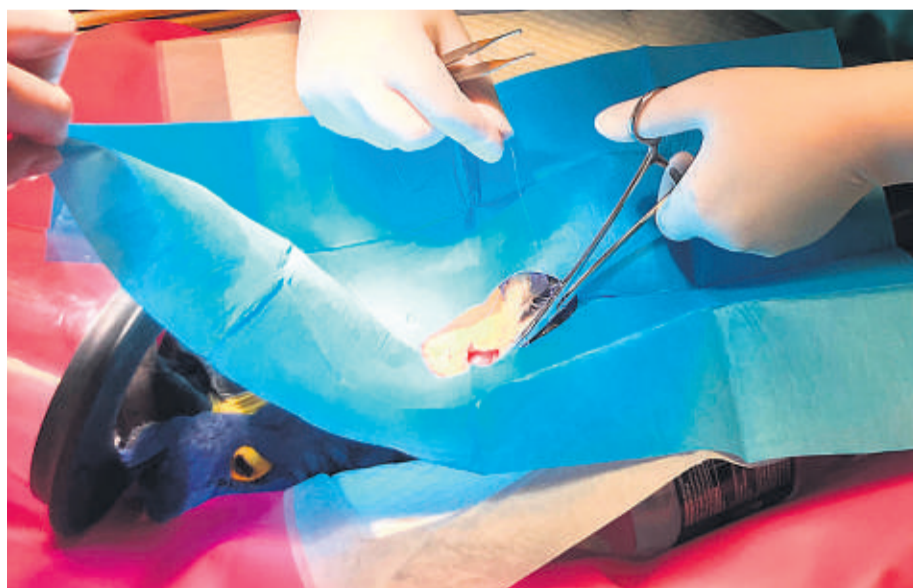
net av et ekstremt kraftig nebb for å klare å åpne disse nøttene.

Da vi undersøkte papegøyen, kunne vi foruten at den var veldig tynn, se en forstoppelse i kroa. Kroa er en utvidelse av øvre av spiserøret som fugler bruker til mellomlagring av mat. Noen ganger kan innholdet i kroa pakke seg. Da klarer ikke fuglen å ta til seg næring. Dyrlegen vil derfor behandle dette ved å forsøke å løse forstoppelsen for eksempel ved hjelp av en sonde. Dersom dette ikke løser problemet, må man operere det bort.

Fjerner forstoppelse

Bildene viser hvordan vi fjerner forstoppelsen fra kroa på denne Hyasintaraen ved hjelp av kirurgi. En tett pakket masse av nøtter ble tatt ut, så fuglen igjen skulle klare å spise og drikke. Under operasjonen ble det tatt ut en blodprøve for å sjekke indre organer. En kroforstoppelse er en akutthendelse som må behandles. Likevel vil det typisk gi en litt brå vekt nedgang. Problemer med indre organer vil typisk gi veldig tynne fugler når det har pågått over noe tid. Da resultatet kom etter et par dager, viste det seg at fuglen også hadde en alvorlig nyresvikt.

Nyresvikt er et typisk eksempel på sykdom som hadde vært lettere å oppdage med vektmåling av fuglen. Vi dyrleger liker nemlig at fugler holder en stabilt sunn vekt, og ikke at de blir lette som fjær.

OPERASJON: Hyasintaraen på bildet kom inn fordi eier hadde oppdaget at den hadde dårlig matlyst og var slapp. Den hadde en forstoppelse og trengte operasjon.

FOTO: AGDER DYREKLINIKK